

“Приказка в ръчичка”

Пиесата на Ива Пержинова за първи път на българска сцена

Елия Григоров разговаря след премиерата със създатели на спектакъла и гости

– Госпожо Лалева, разбрах, че заедно с проф. Майа Петрова сте превели пиесата. Как се спряхте точно на тази пиеса?

– Майа Петрова е чешки възпитаник, сценограф. Покрай нея станах “чехофил”. Тя ми донесе пиесата, а аз се влюбих в нейната простота, елегантност, хумор... Усетих, че е театрална находка и дълго време си я “кътах”, изчаквайки удобната възможност да я поставя. Иначе превеждането е най-ефикасно, когато се провежда на кухненска маса, с бутилка вино и диктофон... “Приказка в ръчичка” е майсторска работа в контекста на кукленотеатралната специфика: интересен възвращащ сюжет, ярки персонажи, изобретателност и перипетии, метафоричност и изящна поетика. Най-силното ѝ качество обаче е сложността на темата и находчивото ѝ, игриво разгръщане – уважително към детското възприятие. Разбираемо и забавно да говориш на малките деца за важните неща от живота, това е удивителен талант.

– “Провинциалните” сцени сякаш остават малко встрани от новите драматургични открития. А Вие избрахте да поставите пиесата за първи път на българска сцена точно в Сливен...

– Сливенският театър ми е любимо място. Тук се чувствам обичана. Всичко това си има предистория. Преди години тук направих дипломния си спектакъл “Хей, Ящичек” от Дейзи Мразкова – отново чешки автор... Дъщеря ми без малко да се роди на сцената. Взаимното доверие ти дава сили да рискуваш. Всъщност “провинциално” е да пренасяш постановки от театър в театър. Много често изпробвани решения в провинциалните театри грейват на столична сцена с претенцията за първичност. Всичко е относително.

– Госпожо Павлова, Вие сте и директор на театъра, и играете в спектакъла. Днес директорите на театри трябва повече от всякога да са и продуценти, и мениджъри. Как се вписва новият Ви спектакъл в политиката на театъра?

– Публиката в по-малките градове не е много. По-малко са детски градини, по-малко са училища. Родителите като че ли са по-забързани в търсене на работа, по-нисък е стандартът на живот... И сред ежедневната забързаност по-скоро може да се чуе някой родител да възкликне: “Я, приказка по Шарл Перо – ще идем на театър”, отколкото същият този родител да търси да покаже на детето си нещо ново и различно от света на приказките. В този смисъл новото и различното има по-ограничен кръг от публика и по-кратък живот в “провинцията”, което обаче не ни отказва да търсим възможности за представянето му. А сред днешния бум на информация, особено в по-малките градове, е още по-трудно да “промотираш” ново заглавие, ново “откритие”... Все пак е радостно, че Сливен е град с богати кук-

Ива Пержинова (25.6.1944 г.) завършва катедра “Куклен театър” в театралния факултет на Пракката академия за изящни изкуства. От 1969 до 2003 г. работи като кукловод, а по-късно – като драматург в “Наувен театър” в Либерец. Написала е над 30 пиеси – най-вече за куклен и алтернативен театър. Много от пиесите ѝ са преведени на чужди езици и са представяни на редица сцени в Германия, Русия, България, Унгария, Полша, Финландия и др.

Сцена от “Приказка в ръчичка”
Scene of
A Fairy Tale In
A Small Little Hand

турни традиции... Това окуражава. Много сме радостни, че за премиерата имаме и по-специални гости: г-н Михаил Велнер Поспишил – директор на Чешкия културен център в София и съпругата му Мари-Пол Поспишил, която е художничка. Мечтая проектът ни да се разрасне до представяне у нас на различни културни традиции в кукломайсторството. А чешкото куклено изкуство е световна школа. Надявам се и на съвместна инициатива с г-жа Поспишил. Тя има опит в арттерапията, а изложбата ѝ “Една французойка в София” бе представена през месец юни т.г. в столичната галерия “Гая”. Вярвам, че спектакълът ни “Приказка в ръчичка” по Ива Пержинова е добро начало, за да започне да се случва поне част от това ни намерение.

– Госпожо Лалева, в режисьорската си експликация казвате, че в основата на представянето е “големият спектакъл на Природата”. Това говори за поетика, за философия. От друга страна, децата в училище ги учат на “научните закономерности”, на закони, което е вид бягство от поетиката... Как се пресъздава грандиозният “спектакъл на Природата”?

– Не зная какво ги учат децата в училище... Да четат, да смятат, кое е добро, зло и т.н. С “Приказка в ръчичка” исках да ги въведем в красивия свят на театъра, който Природата разиграва пред смаяните ни очи непрестанно. Да забележат знаците – как нещата възникват, как се развиват, развихрят, започват... и пак, отново, и пак... Да усетят красотата и спокойствието на този кръговрат. Ако знаеш за пътя на една капка вода, знаеш повече за самия живот.

– Госпожо Величкова, работили сте и за телевизията, и за театъра. Но все се връщате към кукления театър, така ли е?

– Обикновено работя върху няколко проекта едновременно и... винаги един от тях е куклен. В него се чувствам най-свободна да измислям образи и обстановки, да ги променям колкото пъти искам. Докато реша, че истински ми харесва – да има силна, активна визия, която да грабва зрителя и да не гопуска, докато режисьорът не каже каквото е намислил. Оставам на интуицията да ме води към всеки текст, вярвам си и някакво решение лека-полека изплува, материалите “идват” сами. Опитвам всеки път да ползвам нещо различно. Забавлявам себе си повече, отколкото “изпълнявам поръчка”. Никак не обичам техниката, техническите приспособления, “системите”, избягвам ги винаги, когато мога, дори не се стремя да ги разбера. Най-много ме привлича възможността да създавам героя, какъвто искам: може да е от надраскана хартия, плосък колаж, от фотографии или опънат, разтегателен плат – няма граници...

– **Господин Бояджиев, за Вас пишат, че сте от “новото поколение композитори, които обогатяват българската забавна музика”. С какво театърът допринася за търсенията Ви?**

– “Винаги съм мислил, че преди всичко – музиката е гала на мен далече повече, отколкото аз на нея.” Ако цитираното мнение не бе на един голям музикален специалист (и преди всичко – скъп приятел, когато, уви загубихме) – Йордан Рупчев, не бих обърнал внимание на тези думи... Всъщност не се изживявам като новатор, по-скоро имам шанса да правя в музиката това, което ми се прави, което усещам като необходимост... И тази относителна независимост ме кара да се чувствам свободен. Високо ценя тази привилегия и зная, че не е често срещана и по света, и у нас. Театърът дава широко поле за изява на разнообразието на идеи, на изразните средства, на формата. Музиката за театър е свързана с фабулата, с мисълта на драматурга, с режисьорската концепция, задължително и със сценографията. Не си позволявам да започна работа по каквато и да е пиеса, докато не се запозная с декора, костюмите, сцената, артистите. Съобразявам се с природата на актьора, с неговия външен вид, характер, чувството за хумор, ако щете. И така, както понякога и в забавната музика се получава своеобразен музикален портрет на изпълнителя, в театъра получаваме портрет на артистите. И актрисите, разбира се! Убеден съм, че добра театрална музика е тази, която е в услуга на пиесата, която не “стърчи” с някакви изключителни качества, а се вписва в цялостния спектакъл. А когато музикалната картина към един спектакъл стане неразделна част от него, едва тогава може да се говори за сполука в работата на композитора.

– **От дълги години работите с Елза Лалева, а не са малко и спектаклите Ви в ДКТ–Сливен...**

– Колкото до работата с Елза Лалева – тук провокацията присъства от момента на споделената идея за “една нова пиеса” до поклона, по време на премиерата. И тъй като провокацията е взаимна, двупосочна и присъства през цялото време – това дава простор за импровизиране, към което и двамата имаме вкус. Без да имам претенции да прониквам в областта на необозримото, мога да кажа, че удоволствието да работя с Елза Лалева се крие в способността ѝ да представя идеите си в много повече планове, от това те да бъдат сбор от думи и образи в щрихи. Спектаклите, които тя прави, носят уникалността на различното. В тях можеш да доловиш и модна тенденция (Haute couture), и кино, а и усет към миниатюрата и детайла (към които изпитвам особен респект), както и изискан гастрономически вкус, екзотичен аромат, самоирония, малко нещо, взето от улицата... И малко тъга. И най-вече усещането, че по-доброто предстои. Вярвам, че е така.

– **Господин Поспишил, “Приказка в ръчичка” за пръв път се играе на българска сцена. Какви са впечатленията Ви?**

– Премиерата на пиесата на чешката авторка Ива Пержинова силно ме трогна и в същото време добре се позабавлявах. Защо ли? Защото интелигентният текст, благодарение на изключителната иг-

Сцена от “Приказка в ръчичка”

Scene of
*A Fairy Tale In
A Small Little Hand*

ра на артистите, беше интелигентно инсцениран. Кукловодите доказаха, че имат огромен талант за драматично актьорство и комично умение. Твърде творческият похват и оригиналност ме очароваха с редица компоненти – започвайки от самата ре-

жисура на спектакъла на Елза Лалева, през идеината сценография на Свила Величкова и музиката на Кристиан Бояджиев. Незабравими са и куклите, сменящи своите лица по време на представлението, много естетични и в същото време лесноразбираеми, допълващи хармонично невероятното изпълнение на артистите. Най-много ме впечатли, че режисьорката и нейните сътрудници успяха да намерят и да подчертаят в текста две гледни точки – детската и тази на възрастните. Затова и сред публиката се чуваха не само естествените реакции на малките зрители, но и на по-възрастните, но невинаги в един и същ момент. Именно с това пиесата е пиеса за всички възрастови категории.

– **Какви са според Вас перспективите на спектакъла “Приказка в ръчичка”?**

– Бих казал, че перспективите са големи, изхождайки именно от отговора ми по-горе. Шеговитата алегория на отделните сезони, техният непрекъснат кръговрат крие в себе си не само дълбока философия, но главно за децата, за много неща е ненасилствено поучителна, дава им възможност да се ориентират в света, който ги заобикаля и в който живеят. Убеден съм, че пиесата може успешно да гостува във всички български райони.

Ефимия Павлова: В днешно време е още по-важно човек и чрез моменти на съзерцание да се докосва до любовта и усмивката на мъдростта. А такива моменти присъстват в спектакъла. Тогава и напрежението, и неволните “амбиции” за експониране на актьорски качества и техника се снижават и се отваря възможност да се усмихнеш на изглеждащите “страшни” и нерядко “тъжни” неща от живота. Мисля, че това се получи при работата по “Приказка в ръчичка” и вярвам, че всички зрители ще усетят, че работихме с много, много обич към тях...

Елза Лалева: Перспективите на всеки спектакъл са в процесите на усъвършенстването му, в олекотяването, във взаимността в общуването с публиката... Съхраняване на постигнатото – също е добра перспектива. Както и разширяване на възрастовия спектър. Както и излизането извън българския контекст. Всъщност по-нежните и лирични спектакли нещо не са на мода. За съжаление. Представленията за най-малките – също. Стременията и копненията ми са свързани с точно такъв тип интерпретации. Интересуват ме теми, докосващи по-друг тип чувствителност – по-тънка и деликатна.